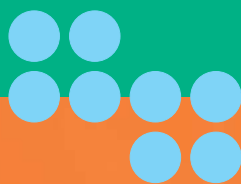


naucz się sam



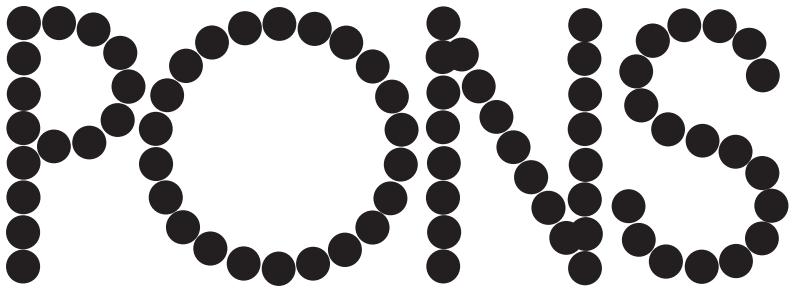
PONS

# Krótką gramatyka języka francuskiego z ćwiczeniami



Quel temps  
fera-t-il  
demain ?





---

# Krótką gramatyka języka francuskiego

Gabriele Forst

Wydawnictwo LektorKlett  
Poznań

Wydawnictwo LektorKlett  
ul. Raclawicka 72  
60-302 Poznań  
tel./faks (061) 861 88 28

**Tytuł oryginalny:** Grammatik Französisch kurz & bündig

**Grafika:** Gilles Bonotaux

**Projekt okładki:** Marian Winiecki

© Ernst Klett Verlag GmbH, Stuttgart 2000

© dla wydania polskiego Wydawnictwo LektorKlett, Poznań 2001  
ISBN

**Tłumaczenie i adaptacja:** Przemysław Znaniński

**Opracowanie ćwiczeń:** Katarzyna Kwapisz

**Redakcja serii:** Robert Kuc

**Redakcja tomu:** Joanna Roszak

**Korekta:** Agnieszka Stanisławska

**Skład:** studio **KO** – Jerzy Nawrot

**Druk:** Moś i Łuczak, Poznań

Wydanie I

## Jak korzystać z „Krótkiej gramatyki języka francuskiego”

Książka ta w zwięzły i jasny sposób przedstawia najważniejsze zagadnienia gramatyki francuskiej. Uwzględnia również wyrażenia charakterystyczne dla tego języka. Przystępnie sformułowane reguły wsparte są licznymi przykładami tłumaczonymi na język polski. Ponieważ książka powstała z myślą o polskim użytkowniku, w wielu rozdziałach wskazane są typowe błędy, jakie robią Polacy, oraz wskazówki, jak ich uniknąć.

W pracy z książką ułatwieniem będą następujące symbole:

Szczególnie ważne zasady i właściwości.



Wyjątki od reguły lub jej użycie alternatywne.



Krótkie wskazówki ułatwiające zapamiętywanie reguł.



Istotne różnice między językiem polskim a francuskim.



Odsyłacz do innego rozdziału książki.



Nie musisz kolejno czytać wszystkich rozdziałów. Jeżeli chcesz się szybko nauczyć jakiegoś aspektu gramatyki albo odświeżyć sobie w pamięci wybrane zagadnienie, wystarczy sięgnąć do odpowiedniej części książki. Spis treści i zamieszczony z tyłu indeks rzeczowy pozwolą łatwo znaleźć to, co Cię interesuje. Jeżeli nie pamiętasz, co oznacza dany termin gramatyczny, pomoże Ci zestawienie ważniejszych pojęć gramatycznych zamieszczone na str. 134.

Życzymy miłej i owocnej nauki!

# Spis treści

<b>1</b>	<b><i>L'article</i> – rodzajnik</b>	<b>9</b>
1.1	Rodzajnik określony	9
1.2	Rodzajnik nieokreślony	11
1.3	Rodzajnik cząstkowy	11
	Ćwiczenia	
<b>2</b>	<b><i>Le substantif</i> – rzeczownik</b>	<b>13</b>
2.1	Rodzaj gramatyczny rzeczowników	13
2.1.1	Rodzaj gramatyczny rzeczowników żywotnych	14
2.1.2	Rodzaj gramatyczny rzeczowników nieżywotnych	15
2.2	Liczba mnoga rzeczowników	17
2.3	Odmiana rzeczowników przez przypadki	18
	Ćwiczenia	
<b>3</b>	<b><i>L'adjectif</i> – przymiotnik</b>	<b>19</b>
3.1	Pozycja przymiotnika w zdaniu	19
3.2	Liczba pojedyncza i mnoga przymiotnika	21
3.3	Szczególne przypadki tworzenia form rodzaju żeńskiego	22
3.4	Szczególne przypadki tworzenia form liczby mnogiej	23
3.5	Przymiotniki <i>beau, nouveau</i> i <i>vieux</i>	24
3.6	Stopniowanie przymiotników	25
	Ćwiczenia	
<b>4</b>	<b><i>L'adverbe</i> – przysłówek</b>	<b>27</b>
4.1	Formy	27
4.2	Pozycja przysłówka w zdaniu	29
4.3	Stopniowanie przysłówek	30
	Ćwiczenia	
<b>5</b>	<b><i>Les pronoms</i> – zaimki</b>	<b>31</b>
5.1	Zaimki osobowe nieakcentowane	31
5.2	Zaimki osobowe akcentowane	33
5.3	Zaimki osobowe w funkcji dopełnienia bliższego	34
5.4	Zaimki osobowe w funkcji dopełnienia dalszego	36
5.5	Zaimki zwrotne	38
5.6	Zaimek przysłówkowy <i>en</i>	38
5.7	Zaimek przysłówkowy <i>y</i>	38
5.8	Kolejność zaimków w zdaniu	40
5.9	Zaimki przymiotne wskazujące	43
5.10	Zaimki przymiotne dzierżawcze	44
	Ćwiczenia	

5.11	Zaimki przymiotne nieokreślone . . . . .	45
5.11.1	<i>Aucun</i> . . . . .	45
5.11.2	<i>Certain</i> . . . . .	45
5.11.3	<i>Chaque</i> i <i>chacun</i> . . . . .	46
5.11.4	<i>On</i> . . . . .	46
5.11.5	<i>Plusieurs</i> . . . . .	46
5.11.6	<i>Quelqu'un</i> i <i>quelque chose</i> oraz <i>personne</i> i <i>rien</i> . . . . .	47
5.11.7	<i>Quelle(s)</i> . . . . .	47
5.11.8	<i>Tout</i> . . . . .	48
	Ćwiczenia . . . . .	
<b>6</b>	<b><i>La négation</i> – przeczenie . . . . .</b>	<b>49</b>
6.1	Przystówki przeczące . . . . .	49
6.2	Pozycja przystówek przeczących w zdaniu . . . . .	50
6.3	Zdania przeczące z określeniami ilości . . . . .	52
	Ćwiczenia . . . . .	
<b>7</b>	<b><i>Le verbe</i> – czasownik . . . . .</b>	<b>53</b>
7.1	Odmiana czasowników pierwszej grupy w czasie teraźniejszym ( <i>le présent</i> ) . . . . .	53
7.2	Odmiana czasowników drugiej grupy w czasie teraźniejszym . . . . .	56
7.3	Odmiana czasowników z końcówką bezokolicznika <i>-re</i> w czasie teraźniejszym . . . . .	57
7.4	Odmiana najważniejszych czasowników nieregularnych w czasie teraźniejszym . . . . .	59
7.5	Tworzenie czasowników zwrotnych . . . . .	63
7.6	Tworzenie czasu przeszłego niedokonanego ( <i>l'imparfait</i> ) . . . . .	64
7.7	Tworzenie czasu przeszłego dokonanego złożonego ( <i>le passé composé</i> ) . . . . .	65
7.7.1	Formy czasu przeszłego dokonanego złożonego tworzone za pomocą czasowników posiłkowych <i>avoir</i> i <i>être</i> . . . . .	65
7.7.2	Wybór czasownika posiłkowego <i>avoir</i> lub <i>être</i> do tworzenia form czasu przeszłego dokonanego złożonego . . . . .	66
7.7.3	Osobliwości w odmianie imiesłowu biernego przy tworzeniu form czasu przeszłego dokonanego złożonego za pomocą czasownika posiłkowego <i>avoir</i> . . . . .	67
7.8	Tworzenie czasu zaprzęzłego ( <i>le plus-que-parfait</i> ) . . . . .	68
7.9	Tworzenie czasu przeszłego dokonanego prostego ( <i>le passé simple</i> ) . . . . .	69
7.10	Tworzenie czasu przyszłego złożonego ( <i>le futur composé</i> ) . . . . .	71

7.11	Tworzenie czasu przyszłego prostego ( <i>le futur simple</i> ) . . . . .	71
7.12	Tworzenie czasu przyszłego dokonanego ( <i>le futur antérieur</i> ) . . . . .	73
7.13	Tworzenie trybu warunkowego czasu teraźniejszego ( <i>le conditionnel présent</i> ) . . . . .	74
7.14	Tworzenie trybu warunkowego czasu przeszłego ( <i>le conditionnel passé</i> ) . . . . .	76
7.15	Tworzenie imiesłowu biernego ( <i>le participe passé</i> ) . . . . .	77
7.16	Tworzenie imiesłowu czynnego ( <i>le participe présent</i> ) . . . . .	78
7.17	Tworzenie imiesłowu przysłówkowego współczesnego ( <i>le gérondif</i> ) . . . . .	78
7.18	Tworzenie trybu rozkazującego ( <i>l'impératif</i> ) . . . . .	79
7.19	Tworzenie trybu łączącego ( <i>le subjonctif</i> ) . . . . .	80
7.20	Tworzenie trybu łączącego czasu przeszłego ( <i>le subjonctif passé</i> ) . . . . .	84
7.21	Tworzenie strony biernej ( <i>la voix passive</i> ) . . . . . Ćwiczenia . . . . .	84

**8      *L'emploi des temps et des modes –  
stosowanie czasów i trybów gramatycznych* . . . . . 86**

8.1	Przegląd najważniejszych czasów gramatycznych . . . . .	86
8.2	Stosowanie czasu teraźniejszego ( <i>le présent</i> ) . . . . .	86
8.3	Stosowanie czasu przeszłego niedokonanego ( <i>l'imparfait</i> ) . . . . .	86
8.4	Stosowanie czasu przeszłego dokonanego złożonego ( <i>le passé composé</i> ) . . . . .	87
8.5	Stosowanie czasu zaprzeczonego ( <i>le plus-que-parfait</i> ) . . . . .	87
8.6	Stosowanie czasu przeszłego dokonanego prostego ( <i>le passé simple</i> ) . . . . .	88
8.7	Stosowanie czasu przyszłego złożonego ( <i>le futur composé</i> ) . . . . .	88
8.8	Stosowanie czasu przyszłego prostego ( <i>le futur simple</i> ) . . . . .	89
8.9	Stosowanie czasu przyszłego dokonanego ( <i>le futur antérieur</i> ) . . . . .	89
8.10	Stosowanie trybu warunkowego czasu teraźniejszego ( <i>le conditionnel présent</i> ) . . . . .	89
8.11	Stosowanie trybu warunkowego czasu przeszłego ( <i>le conditionnel passé</i> ) . . . . .	90
8.12	Stosowanie imiesłowu czynnego ( <i>le participe présent</i> ) . . . . .	90
8.13	Stosowanie imiesłowu przysłówkowego współczesnego ( <i>le gérondif</i> ) . . . . .	91
8.14	Stosowanie trybu łączącego ( <i>le subjonctif</i> ) . . . . . Ćwiczenia . . . . .	92



<b>9</b>	<b><i>Les types des phrases – rodzaje zdań</i></b>	<b>98</b>
9.1	Zdania oznajmujące	98
9.2	Zdania pytajne	98
9.2.1	Pytanie wyrażone przez intonację	98
9.2.2	Pytania ogólne z formułą <i>est-ce que</i>	99
9.2.3	Pytania szczegółowe	99
9.2.4	Pytania z zaimkiem <i>qui</i>	101
9.2.5	Pytania z zaimkiem <i>que</i>	102
9.2.6	Pytanie wyrażone przez inwersję	102
9.3	Zdanie podrzędnie złożone	103
9.3.1	Zdanie podrzędnie złożone z zaimkiem względnym <i>qui</i>	103
9.3.2	Zdanie podrzędnie złożone z zaimkiem względnym <i>que</i>	104
9.3.3	Zdanie podrzędnie złożone z zaimkiem względnym <i>dont</i>	105
9.3.4	Zdanie podrzędnie złożone z zaimkiem względnym <i>lequel, laquelle, lesquels</i> lub <i>lesquelles</i>	105
9.3.5	Zdanie podrzędnie złożone z zaimkiem względnym <i>où</i>	107
9.3.6	Zdanie podrzędnie złożone z wyrażeniem zaimkowym <i>ce qui</i> lub <i>ce que</i>	107
9.4	Zdanie warunkowe	108
9.4.1	Zdanie warunkowe pierwszego typu	108
9.4.2	Zdanie warunkowe drugiego typu	108
9.4.3	Zdanie warunkowe trzeciego typu	109
9.5	Mowa zależna	110
9.5.1	Budowa zdań oznajmujących i zdań pytajnych w mowie zależnej	110
9.5.2	Następstwo czasów w zdaniach oznajmujących pytajnych w mowie zależnej	111
	Ćwiczenia	
<b>10</b>	<b><i>Les numéraux et les indications du temps – liczebniki i określenia czasu</i></b>	<b>113</b>
10.1	Liczebniki główne	113
10.2	Liczebniki porządkowe	116
10.3	Ułamki zwykłe	117
10.4	Podawanie dat	118
10.5	Podawanie godziny	118
	Ćwiczenia	
<b>11</b>	<b><i>Les prépositions – przyimki</i></b>	<b>119</b>
11.1	Przyimki określające miejsce	120
11.2	Przyimki określające czas	122
11.2	Przyimki określające sposób	125
	Ćwiczenia	

<b>12</b>	<b><i>Les conjonctions</i> – spójniki</b> . . . . .	<b>127</b>
12.1	Spójniki współrzędne . . . . .	127
12.1	Spójniki podrzędne . . . . .	128
	Ćwiczenia . . . . .	
	<b>Indeks rzeczowy</b> . . . . .	<b>129</b>
	<b>Pojęcia gramatyczne</b> . . . . .	<b>134</b>
	<b>Klucz do ćwiczeń</b> . . . . .	

# 1 *L'article* – rodzajnik

## 1.1 Rodzajnik określony

### Formy rodzajników określonych

	przed spółgłoską	przed „h” niemym	przed samogłoską
formy rodzaju męskiego			
liczba pojedyncza	<b>le</b> train	<b>l'</b> hôtel	<b>l'</b> arbre
liczba mnoga	<b>les</b> trains	<b>les</b> hôtels	<b>les</b> arbres
formy rodzaju żeńskiego			
liczba pojedyncza	<b>la</b> ville	<b>l'</b> heure	<b>l'</b> autoroute
liczba mnoga	<b>les</b> villes	<b>les</b> heures	<b>les</b> autoroutes

W języku polskim nie istnieją rodzajniki, choć ich funkcję do pewnego stopnia spełniają zaimki wskazujące („ten”, „tamten” itd.) oraz szyk wyrazów w zdaniu. Natomiast w języku francuskim każde wyrażenie rzeczownikowe musi zawierać rodzajnik (choć istnieją wyjątki od tej reguły). Przy okazji zwracamy uwagę, że w języku francuskim są tylko dwa rodzaje gramatyczne: męski i żeński (nie ma rodzaju nijakiego).



Rodzajnik określony w liczbie pojedynczej ma postać: *le* dla wyrażen rzeczownikowych rodzaju męskiego i *la* dla wyrażen rzeczownikowych rodzaju żeńskiego. Przed wyrażeniami rzeczownikowymi zaczynającymi się od samogłoski lub „h” niemego zarówno *le* jak *la* przybiera postać *l'*. Liczba mnoga wszystkich trzech postaci (*le*, *la* i *l'*) to *les*.



Ponieważ francuskie rzeczowniki często cechują się innym rodzajem gramatycznym niż ich polskie odpowiedniki, łatwiej jest zapamiętać ich rodzaj ucząc się ich razem z odpowiednimi rodzajnikami określonymi liczby pojedynczej, np.: *le livre* – książka, *la place* – miejsce, *la maison* – dom.



## Przymyki à i de przed rodzajnikami określonymi

à		de	
Je pense	<b>au</b> travail.	Je parle	<b>du</b> voyage.
	<b>à l'</b> hôtel.		<b>de l'</b> hôtel.
	<b>aux</b> copains.		<b>des</b> copains.
	<b>à la</b> discothèque.		<b>de la</b> discothèque.
	<b>à l'</b> école.		<b>de l'</b> employée.
	<b>aux</b> grandes villes.		<b>des</b> grandes villes.



Przymyki à i de łączą się z rodzajnikami określonymi występującymi z danymi wyrażeniami rzeczownikowymi:

à + le = au

de + le = du

à + les = aux

de + les = des

## Stosowanie rodzajników określonych



Stosowanie rodzajnika określonego jest obowiązkowe z:

– kategoriami przedmiotów lub pojęć traktowanymi ogólnie: J'aime **les** livres.

– nazwiskami w liczbie mnogiej:

**Les** Noblet habitent à Paris.

– tytułami i stopniami zawodowymi lub naukowymi:

**Le** docteur Lacroix est parti en vacances.

– częściami ciała:

Géraldine a **les** yeux verts.

– utartymi zwrotami i wyrażeniami frazeologicznymi:

J'apprends **le** français.



## Stosowanie rodzajników określonych z nazwami geograficznymi

J'aime **le** Mali.

Lubię Mali.

J'aime **les** États-Unis.

Lubię Stany Zjednoczone.

**Le** Poitou est situé dans le sud-ouest de la France.

Prowincja Poitou znajduje się na południowym zachodzie Francji.



Rodzajniki stosuje się w języku francuskim przed wszystkimi nazwami kontynentów, krajów i prowincji.

Rodzajników nie stosuje się przed nazwami krajów rodzaju żeńskiego, jeśli przed nimi znajduje się przyimek *en*, *de* lub *d'*:

Ma famille habite **en** France, mais mon père vient **de** Belgique et ma mère vient **d'**Allemagne.

## 1.2 Rodzajnik nieokreślony

	rodzaj męski	rodzaj żeński
liczba pojedyncza	<b>un</b> livre	<b>une</b> voiture
liczba mnoga	<b>des</b> livres	<b>des</b> voitures

Rodzajnik nieokreślony w liczbie pojedynczej ma postać: *un* dla wyrażen rzeczownikowych rodzaju męskiego i *une* dla wyrażen rzeczownikowych rodzaju żeńskiego. Liczba mnoga obu postaci (zarówno *un*, jak *une*) to *des*.



Należy pamiętać o tym, że w języku francuskim rodzajniki nieokreślone muszą występować z wyrażeniami rzeczownikowymi zarówno w liczbie pojedynczej, jak w mnogiej:



J'achète **un** livre.

Kupuję (pewną) książkę.

J'achète **des** livres.

Kupuję (pewne) książki.

## 1.3 Rodzajnik częściowy

### Formy rodzajników częściowych

Jean prend son petit-déjeuner.

Il prend **du** pain,  
**de la** confiture,  
**de l'** eau.

Rodzajnik częściowy to połączenie przyimka *de* z odpowiednim rodzajnikiem określonym.



### Stosowanie rodzajników częściowych

1. Rodzajniki częściowe stosuje się przed rzeczownikami niepoliczalnymi, mówiąc o nieokreślonych kategoriach przedmiotów i pojęć, bez podawania ilości przedmiotów ani dokładnego ich wskazywania. Użycie rodzajnika częściowego oznacza, że mówimy nie o całej kategorii, lecz o pewnej części większej całości.



2. Rodzajnika częściowego nie wolno używać mówiąc o całej kategorii przedmiotów. W takim wypadku stosuje się rodzajniki określone.



Il aime **l'**eau, mais il déteste **le** thé.